

سیستم حکومتی و ولایتی در اسلام

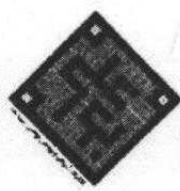
نگارنده: امامعلی نیک فهم

www.ketab.ir

انتشارات آموزش و پژوهش بوعلی

آدرس: تهران، میدان ولیعصر، نرسیده به خیابان زرتشت، کوچه ناصر،
info@boualipub.com پلاک ۳۲ واحد ۳ تلفن: ۰۲۱-۸۶۰۳۷۴۲۸

سرشناسه	نیک فهم، اسماعیل-۱۳۶۹
عنوان	احکام حکومتی و ولایتی در اسلام
مشخصات نشر	تهران، انتشارات آموزشی و پژوهشی بوعلی ۱۳۹۷
مشخصات ظاهر	۱۵۲ صفحه
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۲۳۹-۴۸-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	فارسی
موضوع	حکم حکومتی - جنبه های مذهبی، اسلام
شماره ثبت	-
رده بندی ئنگر	۱۳۹۷ ۳/۹/۱۹۶/۷ BPI
رده بندی دیویی	۲۹۷/۳۷
شماره کتابشناسی ملر	۵۵۱۰۶۲۶
ناشر	انتشارات آموزشی و پژوهشی بوعلی
مدیر مسئول	یده نیلوفر شامرادی
مدیر اجرایی	محمدهادی احمدی
صفحه آرای و طراحی جلد	انتشارات آموزشی و پژوهشی بوعلی
تیراژ	۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	اول - ۱۳۹۷
چاپ و صحافی	چاپ نشاط
قیمت	۲۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق و حق چاپ متن و عنوان کتاب که به ثبت رسیده است؛ مطابق با قانون حقوق مؤلفان و مصنفان و مصوب ۱۳۴۸ محفوظ و متعلق به مؤلف می باشد. هرگونه برداشت، تکثیر، کپی برداری به هر شکل (چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی) بدون اجازه کتبی از مؤلف ممنوع بوده و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

فهرست

صفحه	عنوان
۱۳	مقدمه
۱۵	بخش اول : کلیات
۱۵	مقدمه
۲۱	بخش دوم: مفاهیم عناصر تفاوت ها و تاریخچه احکام حکومتی و ولایتی
۲۱	مفاهیم
۲۱	مفهوم حکم در لغت
۲۳	معنای حکوه
۲۳	حکم در اصطلاح
۲۵	انواع حکم
۲۵	حکم شرعی
۲۶	حکم تکلیفی و حکم وضعی
۲۸	حکم واقعی و حکم ظاهری
۳۱	حکم قضایی
۳۲	حکم حکومتی
۳۴	اقسام حکم حکومتی
۳۵	تفاوت حکم و فتوا
۳۶	تفاوت احکام اولیه با احکام حکومتی
۳۹	تفاوت احکام ثانویه با احکام حکومتی
۴۰	تاریخچه احکام حکومتی در اسلام
۴۰	پیامبر اکرم(ص) و حکم حکومتی
۴۲	امیر المؤمنین (علیه السلام) و حکم حکومتی
۴۵	امام حسن (علیه السلام) و حکم حکومتی
۴۶	سایر معصومان علیهم السلام و حکم حکومتی
۴۷	حضرت حجت (عج) و حکم حکومتی
۴۷	حکم حکومتی و فقها در دوران غیبت کبرا
۴۸	فقها و صدور احکام حکومتی
۵۱	فقها و تألیف در احکام حکومتی

۵۵	بخش سوم: مبانی فقهی ویژگی ها و قلمرو احکام حکومتی و ولایتی
۵۵	مبانی فقهی احکام حکومتی
۵۵	آیات
۶۱	روایات
۶۷	عقل
۶۸	ویژگی های احکام حکومتی و ولایتی
۷۰	قلمرو احکام حکومتی
۷۲	ولایت در قضا، فتوا و امور حسبه
۷۳	ولایت در چارچوب احکام فرعی الهی
۷۶	آثار محدود بودن قلمرو احکام حکومتی و ولایتی
۷۷	احکام حکومتی در دیدگاه اهل سنت
۷۹	بخش چهارم: مصلحت و دید آ آی در صدور احکام حکومتی در اسلام
۷۹	مصلحت در لغت
۸۰	مصلحت در اصطلاح
۸۳	اقسام مصلحت
۸۳	مصلحت تشریحیه
۸۴	مصلحت اجرائیه
۸۵	پیشینه مصلحت در فقه
۸۷	کاربردهای مصلحت
۸۷	جعل احکام شرعی
۸۹	منبعی برای استنباط
۸۹	ضابطه صدور احکام حکومتی
۹۰	معیارهای تشخیص مصلحت
۹۰	جامعه و مردم
۹۲	مخالف نبودن مصالح با احکام شرعی
۹۲	قانون اهم و مهم
۹۳	مصلحت یابی در نظام جمهوری اسلامی ایران
۹۶	مصلحت در دیدگاه اهل سنت
۹۷	مصلحت در لغت و اصطلاح
۹۷	مصلحت از دیدگاههای غیر دینی
۹۹	ادله اهل سنت بر مصلحت

۱۰۰ دلالت قرآن بر مصلحت
۱۰۰ دلالت سنت بر مصلحت
۱۰۱ دلالت اجماع بر مصلحت
۱۰۲ تقسیمات مصلحت
۱۰۲ تقسیم مصلحت بر پایه متعلق
۱۰۳ تقسیم مصلحت بر پایه ترتیب
۱۰۴ تقسیم مصلحت بر پایه اعتبار شرعی
۱۰۶ مصالح مرسله
۱۱۰ ضوابط و چارچوب تمسک به مصالح مرسله
۱۱۱ منابع و ضوابط تشخیص مصلحت در صدور احکام حکومتی
۱۱۲ مبانی مصلحت‌اندیشی در حکومت اسلامی
۱۱۳ منابع مصلحت
۱۱۸ تفاوت مصلحت در دیدگاه شیعه و اهل سنت
۱۲۱ بخش پنجم: الزامات، آثار و منابع احکام حکومتی و ولایتی
۱۲۱ الزامات احکام حکومتی
۱۲۱ مردم و حکم حکومتی
۱۲۵ مجتهدان و حکم حکومتی
۱۲۶ صدور احکام حکومتی
۱۲۹ چرایی التزام عملی به احکام حکومتی
۱۳۱ تزام احکام حکومتی و ولایتی در مقام اجرا
۱۳۴ آثار و نتایج احکام حکومتی و ولایتی
۱۳۵ دوام اعتبار احکام حکومتی و ولایتی
۱۳۶ احکام حکومتی و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۱۴۱ نتیجه‌گیری
۱۴۵ فهرست منابع و مآخذ
۱۴۵ قرآن کریم
۱۴۵ نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی
۱۵۲ مقالات

هنگامی که موضوع تازه ای در زندگی اجتماعی یا فردی جامعه بوجود آمده و مورد ابتلای افراد زیادی قرار می گرفته است به ضرورت مجتهدان و فقهاء نیز به تبیین و شناخت و بیان احکام و قوانین مربوط بدان می پرداخته اند. با عنایت به این که احکام اسلام متضمن شئون سیاسی و اجتماعی است، از این رو برای اجرای آن، تشکیل حکومت ضرورت می یابد و تشکیل حکومت اسلامی و تمهید مقدمات آن واجب است. حضرت امام خمینی (ره) بنیانگذار جمهوری اسلامی، اجرای احکام الهی را از مقدمات تأسیس حکومت اسلامی دانسته و معتقدند که حاکم اسلامی می تواند در موضوعات و احکام حکومتی بر اساس مصلحت مسلمانان عمل نماید.

از سوی دیگر نظام قانون گذاری، دین مقدس اسلام ضمن برخورداری از امتیازات فراوان، همانند جامع و کامل بودن، باویژگی های یکره همراه است، از جمله این که تنوع و فراوانی اقسام حکم و دستورها را به لحاظ حالات و شرایط مختلفه مکلف برمی شمرد. با توجه به این ویژگی می توان گفت: در سیستم قانون گذاری اسلام در هیچ نظام دیگری در هیچ موقعیتی بن بست قانونی یا گره باز نشدنی وجود ندارد. از جمله این اقسام، که در گره گشایی عبور از بن بست های اجتماعی و اداره حکومت کاربرد وصف ناپذیری را بر عهده دارد، حکم حکمی است. احکام حکومتی عبارتند از: اوامر و نواهی و مقرراتی که ولایت فقیه بر اساس مصالح عمومی در جهت اداره جامعه اسلامی صادر می کند و به این وسیله به نیازهای متغیر انسان و اجتماع پاسخ می گوید. اجرای احکام الهی اسلام را برای اداره جامعه به اثبات می رساند.

در نظام اسلامی، پیروی از احکام حکومتی بر همگان لازم و واجب است؛ همانگونه که پیروی از دستورهای پیامبر اکرم (ص) و امامان معصوم (علیهم السلام) در امور اجتماعی، سیاسی و حکومتی واجب است. اهمیت احکام حکومتی، نقش فوق العاده و منحصر به فرد آن در نظم بخشیدن به امور اجتماعی و لزوم التزام عملی همه شهروندان به آن، آشنایی با ماهیت احکام حکومتی و مبانی

مشروعیت آن را ضروری و مهم می سازد. کتاب حاضر نیز به منظور تأمین این هدف مهم انجام گرفته است. تعریف احکام حکومتی، انواع حکم و جایگاه این نوع احکام در میان سایر احکام، مبانی فقهی، ضوابط صدور و الزامات و تاریخچه و پیامدهای آن، محورهای اساسی کتاب حاضر را تشکیل داده است. بحث از احکام حکومتی یکی از مهمترین مباحث حوزه معرفت دینی معاصر است. چرا که داشتن حکومت دینی بدون داشتن احکام حکومتی سر انجام مطلوبی نخواهد یافت.

احکامی که رهبر، تحت عنوان حکم حکومتی و ولایی صادر می کند، به عنوان یکی از منابع اصلی و معتبر حقوق اساسی در جمهوری اسلامی ایران، شمرده می شود و امکان آن وجود دارد که به طور مستقیم در بحث حقوق اساسی و سیاسی، مورد استناد قرار داده شود یا از آنها قواعد کلی حقوق اساسی را استنباط کرده و در قضایای مرتبط به آن استناد کرد. ضمن آنکه این گونه احکام، ابزاری مؤثر برای برون رفت از حالت فتنه و اغواء و بن بست هایی که پیش روی نظام، تحت عنوان معضل یا بحران قرار می گیرد، محسوب می شود. این ویژگی، امتیازی است که نظام سیاسی اسلام در مقایسه با سایر نظامهای سیاسی از آن برخوردار است. کتاب حاضر در پنج فصل و هر فصل از چند عنوان تشکیل شده که مطالب آن از تفاسیر، روایات، و کتب فقهی و حقوقی گردآوری شده که همگی دال بر اهمیت موضوع اند. نوشته حاضر در پی آن است تا احکام حکومتی را در حوزه ضرورت احکام حکومتی، تعریف حکم حکومتی و پیشینه و انواع آن و روند دستگیری به احکام حکومتی و الزامات و آثار و نتایج و همچنین تعریف مصلحت و احکام حکومتی از دیدگاه اهل سنت را مورد بررسی قرار دهد.